

**ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДИ У
ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ
(ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ СОЦІОЛОГІЧНОГО
ДОСЛІДЖЕННЯ)**

*А.В. Слободянюк (Вінницький національний
технічний університет, м.Вінниця)*

Людину як індивіда, як соціально активну особистість створюють, формують освіта та виховання. Освіта є найважливішою основою та відображенням рівня розвитку економіки, політики, духовності, культури, моральності як найбільш загальний, інтегральний показник розвитку будь-якого суспільства.

Істотне значення має визначення і з'ясування освіти як цілісної соціальної системи. Без цього не можна зрозуміти її сутність, роль і призначення.

Освіта є специфічним видом практичної і пізнавальної діяльності людини, що вимагає визначених зусиль, у тому числі і фізичних. У цьому плані система освіти може і повинна розглядатися з гносеологічної (теоретико-пізнавальної) точки зору. Сама по собі освіта виникає тоді, коли виникає суспільство з такими його основними ознаками, як мислення, праця, мова, мовне спілкування. У цьому змісті освіта є власне людською діяльністю.

Освіта є також не що інше, як система визначених, тісно взаємозалежних між собою установ і організацій. Від школи до академій і інших навчальних закладів ці установи виконують (тільки на різних рівнях і різному ступені складності) функції навчання, освіти, виховання, формування особистості, її всебічного розвитку.

З одержанням фундаментальної освіти людина стає особистістю, тобто розглядається вже як суспільна істота, що характеризується включенням її в різні сфери життєдіяльності, та має значні соціальні контакти і зв'язки.

Загальний для цивілізованого світу закон пріоритетності освіти, що забезпечує дорогу до свободи особи, її високому інтелектуальному і культурному розвитку, професійній підготовці й одночасно економічному процвітання і культурному прогресові суспільства, відчутне заявив про себе саме в другій половині ХХ століття. Поряд з видатними досягненнями людства в різноманітних

галузях знань, науки, техніки, мистецтва виявилася і якась обмеженість людського пізнання.

Друга половина ХХ століття наочно підтвердила, що досягти культурного, технічного і технологічного прогресу можна тільки на шляху пріоритетного розвитку освіти [1].

Істотне значення має рейтинг освіти в системі цінностей громадян, а особливо молоді. Різні соціологічні експертні дослідження свідчать, що освіта входить в десятку цінностей, які найбільш важливіші для молоді. Інша справа, що тільки кожна третя молода людина (до 25 років) вважає сферу освіти пріоритетною. Це пояснюється достатньо низьким престижем освіти, відсутністю необхідного зв'язку між освітою людини та характером праці. Так, з рівнем освіти пов'язують можливість підвищення своєї кваліфікації лише 25%, а підвищення по службі – всього 10% із числа опитаних молодих людей [2].

Як же оцінюють своє місце в системі вищої освіти студенти? Саме цій проблематиці було присвячено соціологічне дослідження на тему “Проблеми адаптації студентів у ВНЗ”, яке було проведено лабораторією соціологічних досліджень ВНТУ протягом грудня 2003 року.

У процесі дослідження випадковим методом за репрезентативною вибіркою було опитано 238 студентів першого та другого курсів різних інститутів Вінницького національного технічного університету. Метою дослідження було з'ясувати наскільки легко студенти молодших курсів змогли адаптуватися до студентського життя.

У ході дослідження було отримано такі результати. Так, основними мотивами вступу до ВНТУ студентами були названі: на першому місці – подобається професія інженера (27,3 %), на другому місці – бажання отримати диплом інженера (25,6 %), на третьому – подобається вивчати точні науки (17,2 %). Цікавим фактом є те, що лише для 2,1 % респондентів основним мотивом вступу було те, що в цей ВНЗ було найлегше вступити.

Як правило, після успішної вступної кампанії розпочинається студентське життя, приходить перший досвід навчання. Наскільки справдилися сподівання студентів молодших курсів? Так, на питання “Чи подобається Вам тут вчитися?” переважна частина опитаних дала позитивну відповідь: варіант – так, я повністю задоволений – вибрало 23,5 % опитаних, варіант – задоволений частково – 68,1 %. І лише 8,4 % респондентів вказали, що їх сподівання не виправдались. Незважаючи на той факт, що переважній більшості студентів подобається навчання, більше половини опитаних (74,1 %) зазначили,

що їм все таки важко навчатися в нашому університеті. Це говорить про те, що студенти не бояться і прагнуть подолати будь-які труднощі, що виникають під час навчання.

Стосовно того, що саме викликає найбільші труднощі в навчанні у студентів молодших курсів були отримані такі результати. Доречі, студентам дозволялося назвати декілька таких проблем. Як виявилось, найбільшою проблемою, є складання колоквиумів, заліків та екзаменів. Про це висловилося 60,8 % опитаних. На другому місці – опрацювання матеріалу, який виноситься на самостійну роботу студентів (34,6 %). На третьому місці – виконання курсових робіт (34,2 %). Також серед основних проблем була названа модульно-рейтингова система. На таку проблему вказала третина опитаних (32,1%).

Як саме оцінюють молодшокурсники модульно-рейтингову систему? Щоб з'ясувати це, респондентам було запропоновано оцінити МРС за шестибальною шкалою (0 – повністю не згодний, 5 – повністю згодний) за такими характеристиками: зрозумілість, зручність, об'єктивність. Результати опитування доводять, що зрозумілість МРС не викликає особливих проблем, вона є зрозумілою на 4,7 за шестибальною шкалою. Зручність МРС студенти оцінили на 3,8. Об'єктивність даної системи оцінюється також на 3,8 за шестибальною шкалою. Такі дані говорять, що МРС з перших днів знаходить своє позитивне місце в навчанні студентів.

Проте студентське життя – це не тільки навчання. Це спілкування з друзями одногрупниками, громадське життя, проведення вільного часу. Наскільки змогли реалізувати себе студенти в цьому? Так, на питання “Як Ви оцінюєте свою інтеграцію в студентський колектив?” переважна більшість опитаних дали позитивну відповідь: про повну інтеграцію вказало 52,9% респондентів, про часткову інтеграцію вказало 45% опитаних, і 2,1% студентів, на жаль, вказали, що вони чужі в даній групі. Але, не дивлячись на це, повністю задоволені своєю групою 41,2%, частково – 54,6% опитаних. Більше половини опитаних (52,5%) зазначили, що знайшли багато друзів серед своїх одногрупників. 43,3% респондентів вказали, що знаходяться в дружніх стосунках лише з окремими представниками групи. І лише в незначній частині опитаних (1,3%) поки що дружні стосунки не склалися. Хотілось сподіватись, що і ця частина студентів з часом зможе знайти спільну мову зі своїми одногрупниками та однокурсниками.

На питання “Як часто Ви можете звернутися по допомогу до одногрупників?” 41% опитаних відповіли: “з будь-якого приводу та до будь-кого”, 56,7% дали відповідь: “час від часу лише до деяких

одногрупників”, і лише 1,7% опитаних доводиться вирішувати всі проблеми одноосібно. Не дивлячись на те, що незначна частина опитаних (2,9%) оцінили ситуацію в групі як напружену, ворожу, загальну атмосферу в групі як доброзичливу визначили 29,8%, прийнятну – 48,3 % опитаних. Хотілося б сподіватися, що з допомогою викладачів, а особливо кураторів, ті студенти, які ще не налагодили контакт з одногрупниками, знайшли своє гідне місце у групі. Адже переважна більшість студентів молодших курсів легко знаходить спільну мову як з одногрупниками, так і з викладачами та кураторами. Про це свідчать відповіді на питання “Наскільки Ви згодні твердженням: “Мені легко спілкуватися з ...”. Студентам було запропоновано за шестибальною шкалою (0 – повністю не згодний, 5 – повністю згодний) оцінити легкість спілкування окремо з одногрупниками, викладачами, кураторами. Так, студенти абсолютно легко спілкуються між собою. Про це свідчить середнє 5,2. Легкість спілкування з викладачами оцінюється в 4,1 та з кураторами в 5,1. Це говорить про налагодженість спілкування та авторитет професорсько-викладацького складу та інституту кураторства зокрема.

ВИСНОВКИ

Освіта є найважливішою основою процесу формування людини, її морального обличчя, світосприйняття, а також показником рівня економічного, політичного, духовного розвитку суспільства.

Учитися бути особистістю – одна з найважчих наук, адже вона пов’язана з удосконаленням особистого характеру, зі здібністю діяти автономно, виявляючи самостійність суджень і високу особисту відповідальність за свої дії та вчинки. Виховний вплив на молоду людину здійснюють рідні, друзі, однолітки, засоби масової інформації тощо. Проте вирішальне значення мають видатні попередники твого та інших народів, учителі та викладачі, які допомагають оволодіти знаннями, обраною професією.

1. Головатий Н.Ф. Соціологія молоді: Курс лекцій. – К.: МАУП, 1999. – 224 с.

2. Про становище молоді в Україні. Доповідь Кабінету Міністрів України, Верховній раді України // Поточ. арх. М-ва України у справах сім’ї та молоді. – К., 1995.

3. Духовність і моральні цінності сучасної української молоді: Аналітична доповідь // Поточ. Арх. Укр. Ін-ту соц. Дослідж. – К., 1998.